

**SVET
EVROPSKE UNIJE**

**Bruselj, 23. marca 2005 (23.03)
(OR. fr)**

7619/05

CONCL 1

SPREMNA OPOMBA

od: predsedstva

za: delegacije

Zadeva: **EVROPSKI SVET V BRUSLJU
22. in 23. MARCA 2005**

SKLEPI PREDSEDSTVA

Delegacije v prilogi prejmejo zaključke predsedstva Evropskega sveta v Bruslju
(22 in 23 marca 2005).

1. Pred zasedanjem Evropskega sveta je imel predsednik Evropskega parlamenta g. Josep Borrell uvodno predstavitev, nato je sledila izmenjava mnenj. Predsednik Komisije je ob tej priložnosti predstavil strateške cilje svoje institucije za obdobje 2005 - 2009. Voditelji držav ali vlad so se z njimi seznanili in pozdravili doseženo soglasje med Svetom, Evropskim parlamentom in Komisijo glede prednostnih nalog Unije, še zlasti glede zakonodajnih dejavnosti v prihodnjih letih.
2. Evropski svet je preučil naslednja vprašanja:
 - I. Pakt stabilnosti in rasti
 - II. Vmesni pregled Lizbonske strategije
 - III. Trajnostni razvoj
 - IV. Podnebne spremembe
 - V. Mednarodni termonuklearni poskusni reaktor
 - VI. Priprave na vrh OZN septembra 2005
 - VII. Libanon

o
o o

I. PAKT STABILNOSTI IN RASTI

3. Evropski svet podpira poročilo Sveta ECOFIN z dne 20. marca 2005 (glej Prilogo II) z naslovom "Izboljšanje izvajanja Pakta stabilnosti in rasti" in odobrava v njem predstavljene zaključke in predloge. To poročilo pomeni posodobitev in dopolnitev Pakta stabilnosti in rasti, ki sestoji iz amsterdamske resolucije Evropskega sveta in uredb Sveta (ES) št. 1466/97 in 1467/97. Svet Komisijo vabi, naj čimprej odda predloge za spremembo teh uredb Sveta.

II. OŽIVITEV LIZBONSKE STRATEGIJE: PARTNERSTVO ZA RAST IN ZAPOSLOVANJE

A. SODOBNA STRATEGIJA

4. Pet let po uvedbi Lizbonske strategije so rezultati različni. Ob nespornem napredku obstajajo tudi očitne vrzeli in zamude. Glede na izzive, ki jih je treba sprejemati, je cena za zapoznele ali nedokončane reforme visoka, o čemer priča prepad med evropskim potencialom rasti in potencialom rasti njenih gospodarskih partnerjev. Zato je nujno treba ukrepati.
5. V ta namen je nujno treba takoj ponovno začeti izvajati Lizbonsko strategijo in se pri prednostnih nalogah osredotočiti na rast in zaposlovanje. Evropa mora dejansko obnoviti temelje konkurenčnosti, zvišati potencial rasti in produktivnost ter okrepiti socialno kohezijo, zato mora staviti predvsem na znanje, inovacije in boljše vrednotenje človeškega kapitala.
6. Za dosego teh ciljev mora Unija zbrati vsa državna sredstva in sredstva Skupnosti – vključno s kohezijsko politiko – v trodimenzionalno (gospodarsko, socialno in okoljsko) strategijo za boljšo izrabljanje sinergij v splošnem okviru trajnostnega razvoja, Poleg vlad si morajo strategijo prisvojiti in sodelovati pri uresničenju njenih ciljev vsi zadevni akterji – parlamenti, regionalni in lokalni organi, socialni partnerji ter civilna družba.
7. Vzporedno bodo finančne perspektive za obdobje 2007 - 2013 Uniji morale zagotoviti ustrezna sredstva, da bo lahko uspešno izpeljala splošne politike Unije, vključno s politikami, ki prispevajo k uresničevanju prednostnih nalog iz Lizbone. Pri podpori prizadevanjem za rast in zaposlovanje so bistveni zanesljivi makroekonomski pogoji. Spremembe v Paktu stabilnosti in rasti bodo k temu pripomogle in hkrati omogočile državam članicam, da bodo odigrale vidno vlogo pri oživitvi dolgoročne rasti.

8. Svet pozdravlja sporočilo "Skupna prizadevanja za gospodarsko rast in nova delovna mesta – Nov začetek za Lizbonsko strategijo", ki ga je Komisija predstavila ob vmesnem pregledu Lizbonske strategije. Pozdravlja pomembne prispevke, ki so jih v tej zvezi posredovali Evropski parlament, Odbor regij, Ekonomsko-socialni odbor in socialni partnerji. V luči teh predlogov Evropski svet poziva Komisijo, Svet in države članice, naj na osnovi v nadaljevanju naštetih elementov, osredotočenih na rast in zaposlovanje, nemudoma ponovno začnejo izvajati strategijo.
9. Evropski svet pozdravlja angažiranost socialnih partnerjev, ki je bila izražena 22. marca v okviru tripartitnega zasedanja. Socialne partnerje poziva, naj v okviru področij svojih pristojnosti predstavijo program skupnih prizadevanj za rast in zaposlovanje.

Poleg tega spodbuja Evropski ekonomsko-socialni odbor, da z ekonomsko-socialnimi odbori držav članic in drugih partnerskih organizacij vzpostavi interaktivno omrežje pobud civilne družbe, namenjeno spodbujanju izvajanja strategije.

B. BISTVENE SMERNICE OŽIVITVE

Znanje in inovacije - gonilni sili trajnostnega razvoja

10. Evropski prostor znanja mora podjetjem omogočati oblikovanje novih konkurenčnih dejavnikov, potrošnikom koristi zaradi novega blaga in storitev ter delavcem pridobivanje novih strokovnih sposobnosti. Iz tega vidika je pomemben razvoj raziskav, izobraževanja in inovacij v vseh oblikah kolikor omogočajo pretvarjanje znanja v dodano vrednost in ustvarjanje dodatnih in kvalitetnejših delovnih mest. Sicer pa je v prihodnjih letih treba vzpodbujati resničen dialog med interesnimi skupinami v javnem in zasebnem sektorju, ki so neposredno vključene v na znanju temelječo družbo.

11. Na področju raziskav in razvoja je splošni cilj obdržati 3% raven naložb in ustrezno razdelitev med naložbami v zasebnem in tistimi v javnem sektorju. Na nacionalni ravni je treba določiti posebne vmesne ravni. Ta cilj bo med drugim dosežen z davčnimi olajšavami za zasebne naložbe, boljšim učinkom finančnega vzvoda pri javnih naložbah in modernizacijo upravljanja raziskovalnih institucij in univerz.
12. Sedmi okvirni program raziskav in razvoja bo dal nov zagon evropskemu raziskovalnemu prostoru v prid vsem državam članicam, saj bo krepil evropsko sodelovanje, spodbujal zasebne naložbe na področjih, ki so ključnega pomena za konkurenčnost, ter prispeval k zapolnitvi tehnološke vrzeli. Ta program naj bi privabil sredstva iz nacionalnih raziskovalnih proračunov. Evropo je treba napraviti privlačnejšo za raziskovalce z učinkovitim izboljšanjem pogojev za mobilnost in strokovno delovanje. V tem okviru bi bilo dobro ustanoviti Evropski svet za raziskave, namenjen podpiranju vrhunske in osnovne raziskovalne dejavnosti. Aktivnosti v zvezi z evropskim vesoljskim programom bodo omogočile izkoriščanje inovacijskih zmogljivosti in pomemben potencial na tem področju.
13. Države članice bodo morale svojo inovacijsko politiko razviti glede na svoje značilnosti in, med drugim, v skladu z naslednjimi cilji: uvedba podpornih mehanizmov za MSP podjetja, vključno s start-up podjetji na področju visokih tehnologij, spodbujanje skupnih raziskav med podjetji in univerzami, izboljšanje dostopa do tveganega kapitala, ponovno osredotočenje javnih naročil na inovativno blago in storitve, razvoj partnerstev za inovacije ter inovacijskih centrov na regionalni in lokalni ravni.
14. Nov program Skupnosti za konkurenčnost in inovacije bo sam močno spodbudil inovacije v vsej Evropski uniji, saj bo vzpostavil nov mehanizem za financiranje inovativnih MSP z visokim potencialom rasti, racionaliziral in okrepil tehnično podporno mrežo za inovacije v podjetjih ter podprl razvoj regionalnih centrov in evropske mreže za inovacije.

15. Evropski svet je seznanjen z namenom Komisije, da bo predložila predlog o ustanovitvi Evropskega tehnološkega centra.
16. Evropa potrebuje solidno industrijsko mrežo po vsem ozemlju. Treba je nadaljevati z aktivno industrijsko politiko, to pomeni krepiti konkurenčne prednosti industrijske baze in zagotavljati dopolnjevanje ukrepanja na državni, nadnacionalni in evropski ravni. Ta cilj bo dosežen tudi s pomočjo tehnoloških pobud, temelječih na partnerstvu med javnim in zasebnim sektorjem ter z organizacijo tehnološke platforme, katere cilj je določiti dolgoročni načrt raziskav. V tej zvezi bo Komisija do junija pripravila poročilo o poteku pripravljanih del.
17. Evropska investicijska banka bo morala razširiti svoj strukturiran sistem financiranja na raziskovalne in razvojne projekte in skupaj s Komisijo raziskati nove načina izkoriščanja skladov Skupnosti kot vzvodov za posojila EIB.
18. Nujno je treba razviti vseobsegajočo informacijsko družbo, temelječo na široki uporabi informacijskih in komunikacijskih tehnologij v javnih storitvah, MSP ter gospodinjstvih. Da bi dosegli ta cilj in vzpostavili informacijski prostor brez meja, bo Pobuda i2010 osredotočena na raziskave in inovacije na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij, na razvoj industrije vsebin, varnosti omrežij in informacij, ter na konvergenco in medobratovalnost.

19. Evropski svet opozarja, da k rasti in zaposlovanju ter h kakovosti življenja pomembno prispeva okoljska politika, predvsem po zaslugi razvoja ekoloških inovacij in tehnologij ter trajnostnega upravljanja naravnih virov, ki ustvarjajo nove možnosti in nova delovna mesta. Poudarja tudi pomen učinkovite uporabe energij kot konkurenčnega dejavnika in trajnostnega razvoja ter pozdravlja namen Komisije, da bo v letu 2005 razvila evropsko pobudo za energetske učinkovitost in Zeleno knjigo. Predvsem je treba močno spodbujati ekološke inovacije in okoljske tehnologije na področju energije in prometa in pri tem posvetiti posebno pozornost malim in srednjim podjetjem ter vzpodbujanju ekoloških tehnologij pri javnih naročilih. To področje se razvija na notranjem trgu, pomembne pa so tudi njegove izvozne možnosti. Evropski svet poziva Komisijo in države članice k nujnemu izvajanju načrta ukrepanja v prid ekoloških tehnologij, vključno s konkretnimi dejavnostmi, katerih časovni okviri so usklajeni z gospodarskimi subjekti. Evropski svet ponovno poudarja, da je do leta 2010 nujno treba ustaviti izginjanje biološke raznolikosti, predvsem s vključevanjem tega cilja v druge politike, med drugim zaradi pomena, ki ga ima biološka raznolikost za nekatera gospodarska področja.

Privlačen prostor za naložbe in delo

20. Da bi spodbudila naložbe in ustvarila privlačno okolje za podjetja in delavce, mora Evropska unija dokončati svoj notranji trg in ustvariti podjetjem prijaznejši normativni okvir; po drugi strani pa morajo podjetja razviti socialno odgovornost. Potrebna je tudi učinkovita infrastruktura, ki bi med drugim reševala probleme manjkajočih povezav, kakovostne storitve splošnega pomena po dostopnih cenah in zdravo okolje, temelječe na trajnostnem potrošništvu in proizvodnji ter visoka kakovost življenja.
21. Evropski svet poziva države članice, naj si, kolikor je mogoče, prizadevajo spoštovati obveznosti, ki so jih sprejele v Barceloni marca 2002, med drugim tudi obveznosti glede prenosa direktiv.

22. V okviru dokončanja notranjega trga je Evropski svet opredelil prednostna področja, ki so navedena v nadaljevanju.

Da bi spodbudili rast in zaposlovanje ter okrepili konkurenčnost, mora polno zaživeti notranji trg storitev, obenem pa je treba ohraniti evropski socialni model. V luči potekajoče razprave, iz katere je razvidno, da sedanja dikcija predloga direktive ne ustreza povsem tem zahtevam, Evropski svet poziva, naj se v okviru zakonodajnega postopka vsa prizadevanja usmerijo v iskanje širokega soglasja, ki bo ustrezalo vsem tem ciljem.

Evropski svet ugotavlja, da imajo učinkovite storitve splošnega gospodarskega pomena pomembno vlogo v konkurenčnem in dinamičnem gospodarstvu.

Vsa soglasja glede REACH morajo uskladiti skrb za varovanje okolja in zdravja ter potrebo po spodbujanju konkurenčnosti evropske industrije, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti MSP in njihovi inovacijski zmogljivosti.

23. Evropski svet poziva države članice, da hkrati z aktivno konkurenčno politiko nadaljujejo tudi s prizadevanji za zmanjšanje splošne ravni državne pomoči in pri tem upoštevajo morebitne tržne napake. To gibanje mora spremljati prerazporeditev pomoči za podporo določenim horizontalnim ciljem, kot so npr. raziskave in inovacije ter vrednotenje človeškega kapitala. Reforma regionalne pomoči bi morala med drugim spodbujati visoko raven naložb in omogočati zmanjševanje razlik v skladu z lizbonskimi cilji.

24. Evropski svet poudarja pomen, ki ga pripisuje izboljšanju normativnega okvira, in spodbuja odločno nadaljevanje priprav za izvedbo splošne ocene – kot je predvideno med drugim v pobudi šestih predsedstev in v operativnem programu Sveta 2005 – na enem od svojih prihodnjih zasedanj. Seznanjen je s poročilom Komisije in vztraja pri odločnem sočasnem ukrepanju v tej smeri na evropski in državni ravni. Evropski svet poziva Komisijo in Svet, da proučita skupno metodologijo za merjenje administrativnih obremenitev, s ciljem doseči soglasje pred zaključkom leta 2005. To soglasje bi moralo temeljiti na izidih pilotnih projektov Komisije, katerih sprejetje se pričakuje v letu 2005. Komisijo poziva, naj v skladu s svojim sporočilom razvije svoj sistem za analizo učinkov, naj si skupaj s Svetom prizadeva za hitrejši napredek v okviru poenostavitve, in končno, naj prevzame pobudo pri spodbujanju vseh neposredno sodelujočih v procesu. Nazadnje še poudarja, da pobude v okviru izboljšav normativnega okvira ne smejo postati administrativne obremenitve.
25. Mala in srednja podjetja igrajo ključno vlogo pri rasti in zaposlovanju in prispevajo k razvoju industrijskega omrežja. Države članice so torej pozvane, naj nadaljujejo s svojo politiko na tem področju z olajšanjem administrativnih bremen, uvedbo kontaktnih točk "vse na enem mestu" in dostopa do kreditov, mikrokreditov in drugih načinov financiranja ter spremljevalnih storitev. Zelo pomemben je tudi dostop MSP do programov Skupnosti. Komisija in države članice so torej pozvane, naj čim bolje izrabijo podporne mreže za SMP: zato je pomembno, da skupaj s socialnimi partnerji na nacionalni in regionalni ravni ter, v kolikor je to mogoče, z gospodarskimi zbornicami hitro opredelijo potrebne ukrepe za racionalizacijo in sodelovanje.

26. Evropski svet spodbuja Evropske investicijske sklade, naj spreminjajo dejavnosti in spodbujajo predvsem financiranje inovativnih MSP preko mrež individualnih investorjev (poslovnih angelov) in tehnoloških transferjev. Skupaj s Komisijo morajo zagotoviti prožna finančna sredstva, primerna za takšne dejavnosti. Te dejavnosti pa je treba podpreti tudi z novim programom Skupnosti za konkurenčnost in inovacije.
27. Enotni trg mora temeljiti tudi na konkretnem notranjem trgu brez omejitev glede medobratovalnosti in logistike. Razvoj visokohitrostnih mrež v regijah s slabimi povezavami je predpogoj za razvoj na znanju temelječega gospodarstva. V splošnem bodo infrastrukturne naložbe spodbudile rast in pripeljale do večje konvergence na ekonomski, socialni in okoljski ravni. V okviru pobude za rast in programov za hitri začetek (Quick Start) Svet poudarja, da je pomembno uresničevanje prednostnih projektov na področju prometa in energetike ter poziva Unijo in države članice, naj si še naprej prizadevajo za naložbe in vzpodbujajo partnerstva med javnim in zasebnim sektorjem.
28. Odprto svetovno gospodarstvo nudi nove možnosti za spodbujanje rasti, konkurenčnosti in ponovnega razvoja evropskega gospodarstva. Evropski svet ugotavlja, da je pomembno, da se na pogajanjih v Dohi dože ambiciozen in uravnotežen sporazum, in da je treba razvijati dvostranske in regionalne sporazume o prosti trgovini; na poti k temu cilju je potrebno stalno prizadevanje za zagotavljanje konvergentnosti standardov na mednarodni ravni, vključno na področju spoštovanja pravic intelektualne lastnine.

Rast in zaposlovanje omogočata socialno kohezijo

29. Evropski svet pozdravlja sporočilo Komisije o Socialni agendi, ki prispeva k uresničevanju ciljev Lizbonske strategije, saj krepi evropski socialni model, temelječ na prizadevanjih za polno zaposlenost in večjo socialno kohezijo.

30. Povišanje stopnje zaposlenosti in podaljšanje aktivne življenjske dobe sta, združena z reformo sistemov za socialno varnost, najboljši sredstvi za vzdrževanje sedanje ravni socialne varnosti.

Komisija bo v okviru svojih tekočih dejavnosti razmislila o ponovnem zagonu Lizbonske strategije v zvezi z vprašanji o načinu zagotavljanja vzdržnega financiranja našega socialnega modela; o tem bo poročala Evropskemu svetu jeseni.

31. Cilji, kot so polna zaposlenost, kakovost in produktivnost dela, pa tudi socialna kohezija, se morajo odražati v jasnih in merljivih prednostnih nalogah: delo mora postati resnična možnost za vse, na trg delovne sile je treba pritegniti več ljudi, izboljšati prilagodljivost, vlagati v človeški kapital, posodobiti socialno varnost, spodbujati enake možnosti, zlasti med moškimi in ženskami, in socialno vključevanje.
32. Nujno je na trg dela treba pritegniti več ljudi. Da bi dosegli ta cilj, je treba izvajati aktivno politiko zaposlovanja, doseči, da se bo delo finančno privlačno, in uvesti ukrepe, ki bodo usklajevali poklicno in zasebno življenje, kar tudi pomeni izboljšati sistem ustanov za varstvo otrok; med prednostne naloge sodijo tudi enakost možnosti, strategije za aktivno staranje, spodbujanje vključevanja v družbo in preoblikovanje neprijavljenega dela v redne zaposlitve. Prav tako je treba razvijati, med drugim tudi s pomočjo spodbujanja socialnih partnerstev za rast in zaposlovanje, nove vire zaposlovanja za posameznike in podjetja na področju storitev v socialnem gospodarstvu, na področju urejanja prostora in varstva okolja, pa tudi v novih industrijskih poklicih.
33. Za delavce in podjetja bodo nove oblike organizacije dela in večja raznolikost pogodbenih dogovorov, v katerih sta boljše združena prožnost in varnost, prispevale k boljši prilagodljivosti. Poudariti pa je treba tudi boljše predvidevanje in upravljanje gospodarskih sprememb.

34. Najpomembnejše bogastvo Evrope je človeški kapital. Države članice so pozvane, naj podvojijo prizadevanja za dvig splošne izobraževalne ravni in zmanjšanje števila mladih, ki predčasno prekinejo šolanje, zlasti pa naj nadaljujejo s programom "Izobraževanje in usposabljanje 2010". Vseživljenjsko učenje je predpogoj za doseganje lizbonskih ciljev, ob upoštevanju, da je na vseh ravneh pomembna visoka kakovost. Evropski svet poziva države članice, naj omogočijo vseživljenjsko učenje vsem, v šolah, podjetjih in gospodinjstvih. Posebej je treba paziti, da bo vseživljenjsko učenje dostopno manj kvalificiranim delavcem in zaposlenim v malih in srednjih podjetjih. Evropski svet torej poziva k hitremu sprejetju programa, ki ga bo v tej zvezi kmalu predložila Komisija. Možnosti dostopa je treba izboljšati tudi z organizacijo dela, storitvami za podporo družini, poklicnim svetovanjem in novimi oblikami delitve stroškov.
35. Za razvoj evropskega izobraževalnega prostora je treba spodbujati geografsko in strokovno mobilnost. Evropski svet poudarja pomen širjenja Europassa, sprejema direktive o priznavanju poklicnih kvalifikacij v letu 2005 in evropskega okvira za kvalifikacije v letu 2006.
36. Unija in države članice morajo nadaljevati s politiko socialne vključenosti, z večdimenzionalnim pristopom, in se pri tem osredotočiti na ciljne skupine, kot so otroci, ki živijo v revščini.
37. Enakomerno in trajnostno rast bomo dosegli z bolj dinamičnim gibanjem prebivalstva, boljšim socialnim in poklicnim vključevanjem in boljšim vrednotenjem človeškega kapitala, t.j. evropske mladine. Zato je Evropski svet sprejel Evropski pakt za mlade, ki se nahaja v Prilogi I, in je eno od sredstev za uresničevanje lizbonskih ciljev.

C. BOLJŠE VODENJE

38. Pomembno je, da ukrepi EU in držav članic več in bolj konkretno prispevajo k rasti in zaposlovanju. V tem duhu bo uveden poenostavljen program. Njegov cilj je trojen: poenostaviti opredelitev prednostnih nalog ob spoštovanju splošnega ravnotežja strategije in sinergije med posameznimi elementi; izboljšati izvajanje teh prednostnih nalog v praksi z večjim vključevanjem držav članic; racionalizirati postopek spremljanja, kar bo omogočilo boljši pregled nad izvajanjem strategije na državni ravni.
39. Ta nov pristop, temelječ na triletnem obdobju, ki se začne letos in bo leta 2008 obnovljeno, obsega naslednje stopnje:
- a) Izhodišče obdobja je pregledni dokument Komisije ("strateško poročilo"). To poročilo bodo preučile ustrezne sestave Sveta, potem bo o njem razpravljala spomladanski Evropski svet, ki bo sprejel politične smernice glede razsežnosti strategije na področju gospodarstva, sociale in okolja.
 - b) V skladu s postopki iz členov 99 in 128 Pogodbe in na osnovi sklepov Evropskega sveta bo Svet sprejel sklop "združenih smernic", sestavljen iz dveh delov: širših smernic gospodarske politike in smernic za zaposlovanje. Širše smernice gospodarske politike bodo kot splošno sredstvo za usklajevanje gospodarskih politik še naprej zajemale celo vrsto makroekonomskih in mikroekonomskih politik, pa tudi politike zaposlovanja, kolikor te vplivajo na gospodarske politike; širše smernice gospodarske politike bodo tudi zagotavljale splošno gospodarsko koherentnost vseh treh področij strategije.

- c) Na osnovi "združenih smernic"
- bodo države članice na lastno odgovornost pripravile "državne programe reforme", ki bodo prilagojeni njihovim potrebam in posebnemu položaju. O teh programih se bodo v skladu s postopki, ki jih predpisujejo države članice, posvetovale vse udeležene strani na regionalni in državni ravni, vključno s parlamentarnimi telesi. V teh programih bodo upoštevani cikli nacionalnih politik in jih bo mogoče spreminjati, zlasti v primeru spremenjenih razmer. Države članice bodo spodbujale notranjo koordinacijo, po potrebi z imenovanjem nacionalnega koordinatorja za Lizbonsko strategijo;
 - Komisija pa bo kot protiutež državnim programom predstavila "program Skupnosti iz Lizbone", ki bo zajemal sklop ukrepov za rast in zaposlovanje na ravni Skupnosti, ob upoštevanju potrebe po konvergenci politik.
- d) Poročila o spremljanju izvajanja Lizbonske strategije – vključno s poročili o uporabi odprte metode usklajevanja – ki jih države članice vsako leto predložijo Komisiji, bodo odslej zbrana v enem dokumentu, v katerem bodo jasno razvidna različna področja ukrepanja in vsi ukrepi za izvajanje državnih programov v zadnjih dvanajstih mesecih; prvi takšen dokument bo predložen jeseni 2006.
- e) Komisija bo enkrat letno pripravila poročilo o izvajanju strategije na vseh treh področjih. Na osnovi ocen Komisije bo Svet vsako leto spomladi pregledal dosežke in odločil o morebitni potrebni dopolnitvi "združenih smernic".
- f) Za širše smernice gospodarske politike se uporabljajo obstoječi mehanizmi večstranskega nadzora.

40. Ob koncu vsakega triletnega obdobja bodo "združene smernice", "državni programi reforme" in "program Skupnosti iz Lizbone" obnovljeni v skladu s prej opisanim postopkom, izhodišče za obnovo pa bo strateško poročilo Komisije, ki bo temeljilo na splošni oceni napredka, doseženega v predhodnih treh letih.
41. Leta 2005 se bo opisano obdobje začelo aprila, ko bo Komisija predstavila na podlagi teh sklepov izdelane združene smernice. Države članice so pozvane, da pripravijo svoje državne programe reforme do jeseni 2005.

III. TRAJNOSTNI RAZVOJ

42. Ob oživitvi Lizbonske strategije Evropski svet ponovno poudarja, da spada ta strategija v širši okvir trajnostnega razvoja, ki zahteva, da sedanje potrebe zadovoljujemo tako, da ne bomo ogrožali sposobnosti prihodnjih generacij zadostiti njihovim potrebam. Evropski svet je sklenil, da bo na naslednjem, tj. junijskem, zasedanju sprejel "Deklaracijo o vodilnih načelih trajnostnega razvoja"; ta deklaracija bo temelj prenove strategije trajnostnega razvoja, ki jo je Evropski svet sprejel v Göteborgu leta 2001. Nova, popolnejša in bolj ambiciozna strategija, ki bo vsebovala cilje, kazalnike in učinkovit postopek spremljanja, bi morala temeljiti na pozitivni dolgoročni viziji in v celoti zajemati notranje in zunanje dimenzije. Nova strategija bo sprejeta do konca leta 2005, Komisija pa bo pravočasno predstavila ustrezne predloge.

IV. PODNEBNE SPREMEMBE

43. Evropski svet ugotavlja, da bi podnebne spremembe lahko imele velike posledice v svetovnem merilu na področju okolja, gospodarstva in družbe. Potrjuje, da je uresničitev glavnega cilja Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembah podnebja pogojena z letnim povišanjem poprečne letne temperature zemeljskega površja, ki ne sme preseči 2°C glede na predindustrijsko obdobje.
44. Evropski svet z velikim zadovoljstvom pozdravlja začetek veljavnosti Kjotskega protokola. V tej zvezi še zlasti čestita ruski federaciji za ratifikacijo protokola.
45. Evropski svet pozdravlja sporočilo Komisije "Uspešen boj proti globalnim podnebnim spremembam" in jo poziva, naj nadaljuje z analizo koristi in stroškov strategije za zmanjšanje CO₂.
46. Evropski svet poudarja, da je EU trdno odločena oživiti mednarodna pogajanja. Zato je treba:
 - preučiti možnosti programa za obdobje po letu 2012 v okviru dejavnosti Združenih narodov na področju podnebnih sprememb in v največji možni meri zagotoviti sodelovanje vseh držav in njihovo udeležbo pri ustreznem in učinkovitem mednarodnem ukrepanju;

- izdelati srednje- in dolgoročno strategijo EU za boj proti podnebnim spremembam, ki bo v skladu s ciljem 2°C. Glede na zahtevano zmanjšanje emisij v svetovnem merilu bodo v prihajajočih desetletjih zaradi skupnih odgovornosti potrebni skupni napor vseh držav, ki pa se bodo tudi razlikovali glede na sposobnosti posameznih držav; vse gospodarsko razvite države so še posebej pozvane, da okrepijo prizadevanja za celotno zmanjšanje emisij. Brez poseganja v nove pristope glede razlikovanja med pogodbenicami v bodočem, enakopravnem in prilagodljivem okviru se EU vnaprej veseli, da bo z drugimi pogodbenicami iskala možne strategije za doseganje potrebnega zmanjšanja emisij; v tem smislu meni, da je treba za skupino razvitih držav upoštevati porazdelitve zmanjšanja v višini 15–30 % do leta 2020 v primerjavi z izhodiščnimi vrednostmi, predvidenimi v Kjotskem protokolu, in še več, v duhu zaključkov, ki jih je sprejel Svet (Okolje). Te stopnje zmanjšanja bo treba proučiti v luči prihodnjih prizadevanj za uresničitev cilja, vključno z vidikom stroškov in koristi. Proučiti bo treba tudi načine za učinkovito sodelovanje držav, ki so velike porabnice energije, vključno z državami na meji razvitosti in državami v razvoju
- spodbujati stroškovno učinkovite ukrepe za zmanjševanje emisij.

Evropski svet bo redno pregledoval to področje.

V. MEDNARODNI TERMONUKLEARNI POSKUSNI REAKTOR

47. Evropski svet vztraja na potrebi, da se pred koncem leta 2005 začne gradnja mednarodnega termonuklearnega poskusnega reaktorja na evropski lokaciji in vabi Komisijo, da sprejme vse potrebne ukrepe za doseg tega cilja, zlasti z izoblikovanjem mednarodnega sporazuma do julija 2005.

VI. PRIPRAVE NA VRH OZN SEPTEMBRA 2005

48. Evropski svet pozdravlja poročilo, ki ga je 21. marca 2005 predstavil Generalni sekretariat Združenih narodov, z naslovom "Bolj svobodni - na poti k razvoju, varnosti in človekovim pravicam za vse", ki predstavlja bistven prispevek za pripravo vrha Združenih narodov septembra 2005, namenjenega nadaljnjim ukrepom v zvezi z Deklaracijo tisočletja (2000) ter velikimi konferencami in vrhi Združenih narodov. Evropski svet ponovno potrjuje, da je Evropska unija trdno odločena igrati pomembno vlogo v okviru Združenih narodov nasploh, konkretno pa tudi pri pripravah na vrh. Evropska unija je odločena, da se mora ta proces zaključiti s skupnimi odgovori na poglobljena vprašanja v zvezi z razvojem, varnostjo in človekovimi pravicami.

49. Evropski svet vabi Komisijo in Svet, da pospešita delo zlasti v zvezi z različnimi razvojnimi vidiki, da bi tako dokončno izoblikovali naša stališča o različnih zadevah, Evropski uniji pa omogočili odigrati aktivno vlogo v prihodnjih razpravah.

Evropski svet je poudaril poseben pomen Afrike v letu 2005. Pozdravlja namen Komisije, da čimprej predstavi predloge za znaten prispevek k preoblikovanju ciljev tisočletja za razvoj in večjo podporo Unije afriški celini. V povezavi s tem se je seznanil tudi z nedavnim poročilom Komisije o Afriki.

50. Evropski svet izraža željo po nadaljevanju dialoga in njegovi okrepitvi na vseh ravneh s skupinami držav in državami, s katerimi ima Unija strukturirane odnose, da bi tako pospešili usklajevanje stališč za doseganje ambicioznih in uravnoteženih rezultatov na vrhu septembra 2005.

VII. LIBANON

51. Evropski svet odobrava sklepe Sveta z dne 16. marca 2005 glede Libanona. Ponovno potrjuje svojo zavezanost suverenemu, neodvisnemu in demokratičnemu Libanonu. Opozarja na pomen Resolucije 1559 Varnostnega sveta OZN in izraža svojo polno podporo misiji posebnega odposlanca generalnega sekretarja Združenih narodov.
52. Evropski svet poziva Sirijo, naj čimprej izpolni zaveze, ki jih je 12. marca sprejel sirski predsednik Bašar al Asad, o umiku vseh sirskih čet in obveščevalnih služb iz Libanona. Umik mora biti popoln, izvesti pa ga je treba po točno določenem časovnem načrtu.
53. Evropski svet izraža željo, naj se čimprej oblikuje nova vlada, ki bo delovala v interesu vseh Libanoncev. Ta vlada bo morala biti sposobna organizirati svobodne, pregledne in poštene volitve, in sicer v okviru predvidenih rokov, v skladu z libanonsko ustavo ter brez tujega vmešavanja in pritiskov. Evropska unija bo pozorno spremljala potek volitev in bo pripravljena ponuditi svojo pomoč.

Evropski pakt za mlade

Glede na staranje evropskega prebivalstva Evropski svet meni, da evropska mladina potrebuje sklop zanj ugodnih politik in ukrepov, ki se bodo v celoti vključevali v Lizbonsko strategijo. Cilj Pakta za mlade je izboljšati izobraževanje, usposabljanje in mobilnost ter poklicno in socialno vključenost evropske mladine in hkrati lajšati usklajevanje poklicne aktivnosti in družinskega življenja. Pakt mora zagotoviti medsebojno povezanost pobud na tem področju in služiti kot izhodišče za močno in neprekinjeno mobilizacijo mladih. Uspešen bo, če bodo vključene vse zadevne strani, predvsem državne, regionalne in lokalne organizacije mladih, Evropski mladinski forum, regionalni in lokalni pristojni organi ter socialni partnerji.

Evropski svet poziva Unijo in države članice, naj v okviru svojih pristojnosti, še zlasti pa v okviru evropske strategije za zaposlovanje in strategije za socialno vključenost, upoštevajo naslednje smernice:

Na področju zaposlovanja ter socialne vključenosti in napredovanja

- V okviru programa vzajemnega učenja o zaposlovanju je treba zagotoviti posebno spremljanje politik za trajnostno vključevanje mladih na trg dela;
- prizadevati si je treba za povečanje zaposlenosti mladih;
- v okviru nacionalne politike socialne vključenosti je treba dati prednost izboljšanju položaja najbolj občutljive skupine mladih, predvsem tistih, ki živijo v revščini, in pobudam za preprečevanje izobraževalnih neuspehov;
- delodajalce in podjetja je treba pozvati, naj dokažejo svojo družbeno odgovornost na področju poklicnega vključevanja mladih;

- mlade je treba spodbujati pri razvijanju podjetniškega duha in posebej spodbujati pojav mladih podjetnikov.

Na področju izobraževanja, usposabljanja in mobilnosti

- Zagotoviti je treba, da bo znanje usklajeno s potrebami na znanju temelječega gospodarstva, zato je treba vzpodbujati razvoj skupnega sklopa bistvenega strokovnega znanja; v tem okviru se je treba predvsem osredotočiti na problem prezgodnjih prekinitev izobraževanja;
- študentom je treba dati boljše možnosti glede opravljanja dela študija v drugi državi članici;
- odpravljati je treba ovire za stažiste, prostovoljce in delavce ter njihove družine in tako spodbujati mobilnost mladih;
- za raziskovalce je treba okrepiti obstoječe pobude v okviru programa Marie Curie;
- med državami članicami je treba razviti tesnejše sodelovanje na področju razvidnosti in primerljivosti poklicnih kvalifikacij in zagotoviti priznavanje uradnega in neuradnega izobraževanja.

Na področju usklajevanja poklicnega ter zasebnega in družinskega življenja

- Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja je treba spodbujati z delitvijo odgovornosti med partnerjema, zlasti s širitvijo vzgojno-varstvene mreže za otroke in razvojem inovativnih modelov organizacije dela;
- v luči razprav o Zeleni knjigi Komisije o demografskih spremembah je treba preučiti otroku prijazne politike.

**Izboljšanje izvajanja
Pakta stabilnosti in rasti**

– Poročilo Sveta Evropskemu svetu –

Namen tega poročila, v katerem so predstavljeni predlogi za okrepitev in pojasnitev izvajanja Pakta stabilnosti in rasti, je izboljšati usklajevanje in spremljanje ekonomskih politik v skladu s členom 99 Pogodbe ter izogibati se čezmernemu primanjkljaju, kakor to določa člen 104(1) Pogodbe.

Svet potrjuje, da je Pakt stabilnosti in rasti, ki temelji na členih 99 in 104 Pogodbe, bistveni del makroekonomskega okvira ekonomske in monetarne unije. V njem se zahteva, da države članice uskladijo svoje proračunske politike in se izogibajo čezmernemu primanjkljaju, s čimer prispevajo k doseganju makroekonomske stabilnosti v EU in igrajo odločilno vlogo pri zagotavljanju nizkih stopenj inflacije in obrestnih mer, ki bistveno prispevajo k ustvarjanju trajnostne gospodarske rasti in novih delovnih mest.

Svet se sklicuje na Izjavo o III-184. členu (priložena Sklepni listini Ustave), ki ponovno potrjuje zavezanost Evropske unije ciljem Lizbonske strategije, tj. ustvarjanju novih delovnih mest, strukturnim reformam in socialni povezanosti, in ki glede proračunske politike navaja: "Cilj Unije je doseči uravnoteženo gospodarsko rast in stabilnost cen. Gospodarske in proračunske politike morajo zato določiti ustrezne prednostne naloge glede gospodarskih reform, inovacij, konkurenčne sposobnosti ter krepitve zasebnih naložb in potrošnje v času šibke gospodarske rasti. To bi se moralo odraziti v usmeritvah proračunskih odločitev na nacionalni ravni in ravni Unije, zlasti s prestrukturiranjem javnofinančnih prihodkov in odhodkov, pri čemer se ohrani proračunska disciplina v skladu z Ustavo ter Paktom stabilnosti in rasti."

Dve nominalni sidri Pakta, tj. referenčna vrednost primanjkljaja, ki znaša 3 % BDP, in referenčna vrednost dolga, ki znaša 60 % BDP, sta se izkazali za pomembni in še naprej ostajata v središču večstranskega nadzora. Vendar se je Evropski svet junija 2004 seznanil s potrebo po okrepitvi in pojasnitvi izvajanja Pakta stabilnosti in rasti, da se spodbujata preglednost in nacionalna podpora fiskalnega okvira EU ter da se okrepi izvajanje pravil in določb Pakta.

Pakt je treba pošteno in dosledno uporabljati v vseh državah članicah in javnost ga mora razumeti. Svet ponovno potrjuje, da je sistem, ki temelji na pravilih, najboljše zagotovilo za izpolnjevanje zavez in enakovredno obravnavanje vseh držav članic. Pri krepitvi in pojasnitvi Pakta je treba nujno zagotoviti pravo ravnotežje med višjo stopnjo ekonomske presoje in politične preudarnosti pri nadzoru in usklajevanju proračunskih politik ter potrebo po ohranitvi na pravilih temelječega okvira, ki je preprost, pregleden in izvršljiv.

Glede na to, da je 25 držav Evropske unije med seboj precej raznovrstnih in raznolikih, ter z ozirom na petletne izkušnje v EMU bi boljši skupni okvir z močnejšim poudarkom na ekonomski logiki pravil omogočil boljše upoštevanje razlik v gospodarskem položaju posameznih držav EU. Zato si je treba prizadevati za krepitev ekonomskih temeljev obstoječega okvira in s tem za izboljšanje njegove verodostojnosti in izvajanja. Cilj tega prizadevanja ni večja togost ali prilagodljivost obstoječih pravil, temveč njihova večja učinkovitost.

Na podlagi tega je namen reforme izboljšati odziv na dosedanje pomanjkljivosti z večjim poudarkom na gospodarskem razvoju in večjo osredotočenostjo na ohranjanju vzdržnosti javnih financ. Poleg tega morajo biti instrumenti gospodarskega vodenja EU med seboj bolje povezani, da se poveča prispevek fiskalne politike h gospodarski rasti in podpre napredek pri uresničevanju Lizbonske strategije.

Svet je v skladu s Sporočilom Komisije z dne 3. septembra 2004 z naslovom "Krepitev gospodarskega vodenja in pojasnitev izvajanja Pakta stabilnosti in rasti" deloval z namenom oblikovanja konkretnih predlogov za reformo Pakta stabilnosti in rasti.

Svet je pri pregledovanju določb Pakta stabilnosti in rasti odkril pet področij, na katerih so možne izboljšave:

- i) okrepitev ekonomske logike proračunskih pravil za izboljšanje njihove verodostojnosti in podpore;
- ii) izboljšanje "podpore" s strani nacionalnih oblikovalcev politik;
- iii) učinkovitejša izraba obdobj, ko rast gospodarstva presega trend, z namenom usklajevanja proračuna v izogib procikličnim politikam;
- iv) v priporočilih Sveta boljše upoštevanje obdobj, ko je rast gospodarstva pod trendom;
- v) posvečanje zadostne pozornosti zadolženosti in vzdržnosti pri nadzoru proračunskih stanj.

Svet je pri podajanju predlogov za reformo Pakta stabilnosti in rasti ustrezno upošteval krepitev upravljanja in nacionalne podpore fiskalnega okvira, utrditev gospodarskih temeljev in učinkovitosti Pakta, tako pri preventivnih kot korekcijskih ukrepih, dolgoročno zaščito vzdržnosti javnih financ, spodbujanje rasti in preprečevanje pretirane obremenitve prihodnjih generacij.

Evropski svet v skladu z Resolucijo iz Luxembourgja o usklajevanju ekonomskih politik potrjuje, da je treba pri okrepljenem usklajevanju fiskalnih politik spoštovati v Pogodbi zapisano načelo subsidiarnosti, pri čemer se upoštevajo posebne pravice nacionalnih vlad pri določanju svojih strukturnih in proračunskih politik, hkrati pa zagotovi skladnost z določbami Pogodbe ter Pakta stabilnosti in rasti.

Ministri v tem poročilu nakažejo zakonodajne spremembe, ki so potrebne, da postanejo njihova stališča glede reforme Pakta stabilnosti in rasti izvedljiva. Ministri nameravajo karseda omejiti število sprememb in se veselijo predlogov Komisije za uveljavitev svojih stališč.

1. Izboljšanje upravljanja

Svet meni, da bi morale države članice, Komisija in Svet za povečanje legitimnosti proračunskega okvira EU ter za krepitev podpore ciljem in institucionalnim ureditvam izpolnjevati svoje odgovornosti, pri čemer se morajo izogibati vsakršnemu institucionalnemu premiku, in sicer:

- 1) Komisija in Svet zlasti upoštevata odgovornost držav članic v zvezi z izvajanjem politik po njihovi izbiri v mejah, določenih v Pogodbi, zlasti v členih 99 in 104, države članice pa morajo upoštevati priporočila Sveta;
- 2) Komisija mora pravočasno izvrševati svojo pravico do pobude in učinkovito uporabljati pravila, medtem ko Svet in države članice upoštevajo pristojnost Komisije kot varuhinje Pogodbe in njenih postopkov;
- 3) Svet mora odgovorno ravnati v obsegu diskrecijske pravice, države članice in Komisija pa upoštevajo pristojnost Sveta za usklajevanje ekonomskih politik v Evropski uniji ter njegovo vlogo za pravilno delovanje ekonomske in monetarne unije;
- 4) države članice, Svet in Komisija naj ponovno potrdijo svojo zavezanost učinkovitemu in pravočasnemu izvajanju Pogodbe ter Pakta stabilnosti in rasti s skupno podporo in skupnim pritiskom, ter tesnemu in konstruktivnemu sodelovanju pri procesu gospodarskega in fiskalnega nadzora, da bi zagotovili varnost in učinkovitost pravil Pakta.

Svet poudarja pomen izboljšanja upravljanja in krepitev nacionalne podpore fiskalnih okvirov s pomočjo spodaj začrtanih predlogov.

1.1. Sodelovanje in komunikacija

Svet, Komisija in države članice naj učinkovito in pravočasno uporabljajo Pogodbo ter Pakt stabilnosti in rasti. Pogodbenice naj tesno in konstruktivno sodelujejo pri procesu gospodarskega in fiskalnega nadzora, da bi zagotovile varnost in učinkovitost pravil Pakta.

V duhu preglednosti in odgovornosti je treba ustrezno upoštevati popolno in pravočasno komunikacijo med institucijami in v odnosu do širše javnosti. Zlasti naj se Svet, Komisija in države članice za spodbujanje iskrene in zaupne izmenjave stališč zavežejo izmenjavi vnaprejšnjih informacij glede svojih namer v vseh fazah procesa proračunskega spremljanja in postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ne da bi posegale v posamezne posebne pravice.

1.2. Izboljšanje skupne podpore in izvajanje skupnega pritiska

Svet se strinja, da je povečanje učinkovitosti skupne podpore in skupnega pritiska bistveni del reformiranega Pakta stabilnosti in rasti. Svet in Komisija se zavežeta, da bosta svoja stališča in odločitve v vseh ustreznih fazah postopka Pakta utemeljila in objavila.

Skupna podpora in skupni pritisk na ravni euroobmočja naj se izvajata v okviru usklajevanja, ki poteka znotraj euroskupine, temeljila pa naj bi na horizontalni oceni nacionalnega razvoja proračuna in njegovih vplivov na celotno euroobmočje. Takšna ocena naj se izvede vsaj enkrat na leto pred poletjem.

1.3. Dopolnilna nacionalna proračunska pravila in institucije

Svet se strinja, da morajo nacionalna proračunska pravila zagotavljati dopolnitev zavez držav članic v okviru Pakta stabilnosti in rasti. Na ravni EU pa je treba dajati spodbude in odpraviti zavore, da lahko nacionalna pravila podpirajo cilje Pakta stabilnosti in rasti. V tem smislu Svet izpostavlja zavore, ki izvirajo iz vpliva nekaterih računovodskih in statističnih pravil ESR95 v fiskalnem okviru.

Izvajanje obstoječih nacionalnih pravil (pravila o odhodkih itd.) se lahko obravnava v programih stabilnosti in konvergence, in sicer z ustrezno previdnostjo, če so ta pravila pomembna pri spoštovanju proračunskih pravil EU, saj so države članice zavezane njihovemu spoštovanju na evropski ravni, in če pomeni spoštovanje proračunskih pravil EU osrednji del ocene programov stabilnosti in konvergence.

Svet meni, da bi morali domači dogovori glede upravljanja dopolnjevati okvir EU. Nacionalne institucije bi lahko imele vidnejšo vlogo pri proračunskem nadzoru za okrepitev nacionalne podpore, udritev izvajanja s pomočjo nacionalnega javnega mnenja ter za dopolnjevanje ekonomske analize in analize politik na ravni EU.

1.4. Program stabilnosti za zakonodajno obdobje

Svet poziva države članice, naj se pri pripravljanju na prvo posodobitev svojega programa stabilnosti in konvergence po nastopu mandata nove vlade zavežejo kontinuiteti glede proračunskih ciljev, ki jih je potrdil Svet na podlagi predhodne posodobitve programa stabilnosti in konvergence, in naj skozi celotno zakonodajno obdobje zagotavljajo informacije o načinu in sredstvih, ki jih nameravajo uporabiti za uresničitev teh ciljev z določitvijo svojih proračunskih strategij.

1.5. Vključenost nacionalnih parlamentov

Svet poziva vlade držav članic, naj nacionalnim parlamentom predložijo programe stabilnosti in konvergence ter mnenja Sveta v zvezi z njimi. Nacionalni parlamenti bi morda želeli razpravljati o izvajanju priporočil glede zgodnjega opozarjanja in postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

1.6. Zanesljive makroekonomske napovedi

Svet priznava pomen utemeljitev proračunskih projekcij na podlagi stvarnih in previdnih makroekonomskih napovedi. Priznava tudi pomemben prispevek, ki ga lahko napovedi Komisije doprinesejo usklajevanju ekonomskih in fiskalnih politik.

Države članice, zlasti tiste, ki so članice euroobmočja in ERMI II, naj pri makroekonomskih in proračunskih napovedih uporabljajo t. i. "skupne zunanje gospodarske ocene", če jih Komisija zagotovi pravočasno. Države članice lahko svoje programe stabilnosti in konvergence utemeljijo na podlagi lastnih napovedi. Razhajanja med nacionalnimi napovedmi in napovedmi Komisije pa je treba deloma pojasniti. To pojasnilo bo služilo kot referenca pri naknadnem ocenjevanju napačnih napovedi.

Glede na neizogibnost napačnih napovedi je treba v programih stabilnosti in konvergence bolj poudariti izvajanje analiz občutljivosti in/ali razvijanje drugačnih scenarijev, da se Komisiji in Svetu omogoči upoštevanje celotnega niza možnih fiskalnih rezultatov.

1.7. Upravljanje statističnih podatkov

Svet soglaša, da sta izvajanje fiskalnega okvira in njegova verodostojnost v bistveni meri odvisna od kakovosti, zanesljivosti in pravočasnega posredovanja finančne statistike. Zanesljiva in pravočasno posredovana statistika ni pomembna le za ovrednotenje proračunskih položajev vlad; popolna preglednost take statistike finančnim trgom omogoča tudi boljšo oceno kreditne sposobnosti različnih držav članic in zagotavlja pomembno nalogo signaliziranja napak politike.

Ključno vprašanje ostaja zagotavljanje ustreznih praks, virov in sposobnosti priprave visoko kakovostne statistike na nacionalni in evropski ravni, da se zagotovijo neodvisnost, celovitost in odgovornost nacionalnih statističnih uradov in Eurostata. Poleg tega se je treba osredotočiti na razvijanje operativne sposobnosti, nadzornih pooblastil, neodvisnosti in odgovornosti Eurostata. Komisija in Svet v letu 2005 obravnavata vprašanje izboljšanja upravljanja Evropskega statističnega sistema.

Države članice in institucije EU morajo potrditi svojo zavezanost pripravi visoko kakovostne in zanesljive proračunske statistike in zagotovitvi vzajemnega sodelovanja za doseganje tega cilja. Uvedbo sankcij proti državi članici je treba uporabiti v primeru kršitve obveznosti ustreznega in pravočasnega poročanja javnofinančnih podatkov.

2. Krepitev preventivnih ukrepov

Obstaja široko soglasje, da je treba obdobja rasti nad trendom uporabiti za usklajevanje proračuna v izogib procikličnim politikam. Nezmožnost doseganja srednjeročnega proračunskega cilja glede "skoraj uravnoveženega proračuna ali proračunskega presežka" v preteklosti zahteva okrepitev preventivnih ukrepov Pakta stabilnosti in rasti s prenovljeno zavezanostjo držav članic, da sprejmejo potrebne proračunske ukrepe za približanje k temu cilju in za njegovo spoštovanje.

2.1. Opredelitev ciljnega srednjeročnega proračunskega stanja

Pakt stabilnosti in rasti opredeljuje obveznost za države članice, da glede na srednjeročni cilj dosežejo proračunsko stanje "skoraj uravnoveženega proračuna ali proračunskega presežka".

V luči povečane gospodarske in proračunske heterogenosti v EU 25 držav članic se Svet strinja, da bi se morali srednjeročni cilji za posamezne države članice, tudi spričo obetov demografskih sprememb, razlikovati z upoštevanjem raznolikosti gospodarskih in proračunskih stanj in razvoja ter davčnih rizikov glede vzdržnosti javnih financ.

Svet zato predlaga razvoj srednjeročnih ciljev, ki ob upoštevanju gospodarskih značilnosti vsake države članice sledijo trem usmeritvam. Prvič, poskrbeli naj bi za varnostno rezervo v zvezi s 3-odstotno mejo primanjkljaja. Zagotovili naj bi tudi hiter napredek pri doseganju proračunske vzdržnosti. Ob upoštevanju tega naj bi dovoljevali maneverski prostor za proračunsko ukrepanje, zlasti ob upoštevanju potreb po javnih naložbah.

Srednjeročni cilji morajo biti diferencirani in lahko odstopajo od skoraj izravnane proračuna in proračunskega presežka v posamezni državi članici na podlagi njihovega deleža dolga in možnosti za rast, hkrati pa ohraniti zadostno rezervo pod referenčno vrednostjo - 3 % BDP. Razpon specifičnih srednjeročnih ciljev za države članice euroobmočja in ERM II bi bil zato, usklajeno s konjunktturnimi spremembami, brez enostranskih in začasnih rešitev, med - 1 % BDP za države z nizkim dolgom/visokim potencialom rasti in uravnoveženim proračunskim stanjem ali proračunskim presežkom za države z visokim dolgom/nizkim potencialom rasti.

Dolgoročno vzdržnost javnih financ bi lahko podprli s tem, da bi stopnjo zadolženosti približali sprejemljivi ravni.

Implicitne obveznosti (povezane s povečanjem izdatkov zaradi staranja prebivalstva) je treba upoštevati, takoj ko Svet ustrezno uvede in sprejme merila in pogoje zanje. Do konca leta 2006 bi morala Komisija poročati o napredku, doseženem pri izdelavi metodologije za dopolnjevanje analize z vključevanjem implicitnih obveznosti.

Vendar pa Svet poudarja, da od davčne politike ne gre pričakovati, da bo kratkoročno kos vsem strukturnim učinkom demografskega staranja, in države članice poziva, da si nadalje prizadevajo za izvajanje strukturnih reform na področjih, povezanih s staranjem prebivalstva, ter v smeri povečanja zaposlenosti in stopnje participacije.

Srednjeročne proračunske cilje bi lahko ponovno pregledali ob izvajanju velikih reform, vsekakor pa vsaka štiri leta, zato da bi se upoštevali gibanje javnega dolga, potencialna rast in fiskalna vzdržnost.

2.2. Usklajevalna usmeritev, ki vodi do srednjeročnega cilja

Svet meni, da je treba doseči bolj simetričen pristop k fiskalni politiki skozi ves konjunktorni cikel s strožjo proračunsko disciplino v obdobjih gospodarske oživitve, s ciljem izogniti se procikličnim politikam in postopno doseči srednjeročni cilj, da se tako ustvari potreben manevrski prostor za soočanje z gospodarsko recesijo in za dovolj hitro znižanje javnega dolga ter tako prispevati k dolgoročni uravnoteženosti javnih financ.

Države članice naj se na evropski ravni zavežejo, da bodo v ugodnih razmerah aktivno konsolidirale javne finance. Nepričakovani dodatni prihodki naj bi se uporabili za zniževanje primanjkljaja in dolga.

Države članice, ki še niso uresničile svojega srednjeročnega cilja, bi morale ukrepati, da ga uresničijo med konjunktornim ciklom. Njihova prizadevanja za usklajevanje bi morala biti večja v času ugodne konjunktуре; v času neugodne konjunktуре so lahko bolj omejena. Države članice euroobmočja ali ERM-II si pri uresničevanju svojega srednjeročnega cilja nadalje prizadevajo za letno prilagoditev, usklajeno s konjunktornimi spremembami, brez enkratnih in drugih začasnih ukrepov, pri čemer je merilo 0,5 % BDP. "Ugodne razmere" se opredelijo kot obdobja, ko proizvodnja presega svojo potencialno raven, pri čemer se upošteva davčna prožnost.

Države članice, ki ne upoštevajo zahtevane usklajevalne usmeritve, bodo svoje razloge za odstopanje obrazložile v letno posodobljenih programih stabilnosti in konvergence. Komisija bo državam članicam svetovala pri vodenju politike in jih tako spodbujala k vztrajanju pri usklajevalni usmeritvi. Takšno svetovanje pri vodenju politike se nadomesti z zgodnjim opozarjanjem v skladu z Ustavo, takoj ko se ta začne uporabljati.

2.3. Upoštevanje strukturnih reform

Svet se strinja, da se za krepitev narave Pakta, usmerjene v rast, upoštevajo strukturne reforme pri določanju usklajevalne usmeritve za doseganje srednjeročnega cilja za države, ki še niso dosegle tega cilja, in pri odobritvi začasnega odstopanja od tega cilja za države, ki so ga že dosegle, pri čemer je jasno določeno, da je treba poskrbeti za varnostno rezervo pri zagotavljanju upoštevanja referenčne vrednosti 3 % BDP za primanjkljaj in da naj bi se proračunsko stanje v programskem obdobju po pričakovanju vrnilo k srednjeročnemu cilju.

Upoštevajo se samo velike reforme, ki imajo neposredne dolgoročne učinke na prihranke pri stroških, vključno s povečanjem potencialne rasti, in zato preverjeno ugodno vplivajo na dolgoročno vzdržnost javnih financ. V okviru letne posodobitve programov stabilnosti in konvergence bi bilo treba predložiti natančno analizo stroškov in koristi teh reform s proračunskega vidika.

Te predloge je treba vključiti v Uredbo 1466/97.

Poleg tega Svet meni, da spoštovanje proračunskih ciljev Pakta stabilnosti in rasti ne sme ovirati strukturnih reform, ki nedvoumno izboljšajo dolgoročno vzdržnost javnih financ. Svet priznava, da je treba posebno pozornost posvetiti pokojninskim reformam, ki uvajajo večstebni sistem z vključevanjem zakonsko določenega, v celoti kapitalsko financiranega stebra. Čeprav so te reforme povezane s kratkoročnim poslabšanjem javnih financ v izvedbenem obdobju, pa se dolgoročna vzdržnost javnih financ očitno izboljša. Svet se zato strinja, da se državam članicam, ki izvajajo takšne reforme, dovoli odstopanje od usklajevalne usmeritve, ki vodi do srednjeročnega cilja, ali odstopanje od samega srednjeročnega cilja. Odstopanje od srednjeročnega cilja bi moralo odražati neto reformne stroške za steber, financiran s strani države, pod pogojem, da odstopanje ostane začasno in da se glede referenčne vrednosti ohrani ustrezna varnostna rezerva.

3. Izboljšati izvajanje postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem

Postopek v zvezi s čezmernim primanjkljajem mora ostati preprost, pregleden in nepristranski. Vendar pa izkušnje zadnjih let kažejo možnosti za izboljšanje njegovega izvajanja.

Vodilno načelo za uporabo postopka je takojšnje zmanjšanje čezmernega primanjkljaja.

Svet poudarja, da je namen postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem nudenje pomoči in ne kaznovanje, torej zagotavljanje spodbud državam članicam, da nadalje izvajajo proračunsko disciplino s strožjim nadzorom, skupno podporo in skupnim pritiskom. Poleg tega je treba pri izvajanju postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem jasno razlikovati napake politike od napak napovedi. Če država članica kljub temu ne upošteva priporočil, naslovljenih nanjo v okviru postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem, lahko Svet uporabi razpoložljive sankcije.

3.1. Priprava poročila Komisije po členu 104(3)

Da bi se izognili čezmernemu javnofinančnemu primanjkljaju, kot to zahteva člen 104(1) Pogodbe, so poročila, ki jih v skladu s členom 104(3) Pogodbe kot rezultat svojega spremljanja pripravi Komisija, podlaga za mnenje Ekonomsko-finančnega odbora, za oceno Komisije, ki izhaja iz tega mnenja, in nazadnje za odločbo Sveta o obstoju čezmernega primanjkljaja in njegova priporočila, vključno z roki za odpravo primanjkljaja.

Svet in Komisija sta odločena, da spoštujeta in ohranita referenčni vrednosti 3 % in 60 % BDP, ki sta ključni za spremljanje gibanja proračunskega stanja in razmerja javnega dolga glede na BDP v državah članicah. Komisija bo vedno pripravila poročilo na podlagi člena 104(3) Pogodbe.

Komisija v svojem poročilu preveri, ali se lahko uporabi ena ali več izjem, predvidenih v členu 104(2)(a) in (b) Pogodbe. Svet potem predlaga spremembe ali pojasnila za obseg teh izjem.

V skladu s Pogodbo Komisija v svojem poročilu prav tako upošteva, ali javnofinančni primanjkljaj države članice presega javne investicijske odhodke, in vse druge pomembne dejavnike, tudi srednjeročno gospodarsko in proračunsko stanje države članice. Svet nato predlaga pojasnila v zvezi s pojmom "drugi pomembni dejavniki".

3.2. "Izjemoma in začasno" presežena referenčna vrednost za primanjkljaj

Druga alineja člena 104(2)(a) Pogodbe določa izjemo, če je referenčna vrednost presežena le izjemoma in začasno in če razmerje ostaja blizu referenčni vrednosti.

Ker mora razmerje vedno ostati blizu referenčni vrednosti, da se ta izjema lahko uporabi, je v Uredbi 1467/97 določeno, kdaj se referenčna vrednost lahko šteje za izjemoma in začasno preseženo: referenčna vrednost se šteje za izjemoma preseženo, kadar je to posledica izrednega dogodka, na katerega država članica ni mogla vplivati in ima večji vpliv na finančni položaj vlade v širšem smislu, ali je posledica resnega gospodarskega upada. Referenčna vrednost se šteje za začasno preseženo, če iz proračunskih napovedi Komisije izhaja, da bo po prenehanju izrednega dogodka ali resnega gospodarskega upada primanjkljaj padel pod referenčno vrednost.

Resen gospodarski upad je trenutno praviloma opredeljen kot letni upad realnega BDP za najmanj 2 %. Poleg tega pa v primeru letnega upada realnega BDP za manj kot 2 % Uredba 1467/97 še vedno dovoljuje Svetu, da odloči, da čezmerni primanjkljaj ne obstaja, in sicer na podlagi dodatnih dokazov, zlasti v primeru nenadnega gospodarskega upada ali močnega upada proizvodnje glede na pretekla gibanja.

Svet meni, da je trenutna opredelitev "resnega gospodarskega upada" iz člena 2(2) Uredbe 1467/97 preveč omejevalna. Svet meni, da je treba odstavek (2) in (3) člena 2 Uredbe 1467/97 prilagoditi tako, da bi lahko za Komisijo in Svet pri oceni in odločanju o obstoju čezmernega primanjkljaja iz odstavkov (3) do (6) člena 104 veljalo, da je referenčna vrednost izjemoma presežena zaradi negativne stopnje rasti ali močnega upada proizvodnje v daljšem obdobju zelo nizke rasti glede na potencialno rast.

3.3. "Vsi drugi pomembni dejavniki"

Člen 104(3) Pogodbe zahteva, da pri pripravi poročila o neizpolnjevanju meril za skladnost s proračunsko disciplino Komisija "tudi upošteva, ali javnofinančni primanjkljaj presega javne investicijske odhodke, in vse druge pomembne dejavnike, tudi srednjeročno gospodarsko in proračunsko stanje države članice". Uravnotežena splošna ocena mora zajemati vse te dejavnike.

Svet poudarja, da mora biti upoštevanje "drugih pomembnih dejavnikov" v fazah, ki vodijo k odločitvi o obstoju čezmernega primanjkljaja (člen 104, odstavki (4), (5) in (6)), v celoti odvisno od osnovnega načela, da je - preden se upoštevajo vsi drugih pomembni dejavniki – referenčna vrednost presežena začasno in da ostaja primanjkljaj blizu referenčni vrednosti.

Svet meni, da je treba pojasniti okvir za upoštevanje "vseh drugih pomembnih dejavnikov."

Poročilo Komisije iz člena 104(3) bi moralo ustrezno odražati razvoj srednjeročnega gospodarskega položaja (zlasti potencialna rast, prevladujoči konjunkturni pogoji, izvajanje ukrepov v okviru Lizbonske agende in ukrepov za spodbujanje RinR in inovacij) in gibanje srednjeročnega proračunskega stanja (zlasti prizadevanja za fiskalno konsolidacijo v času ugodnih konjunkturnih razmer, vzdržno stanje dolga, javna vlaganja in splošna kakovost javnih financ). Poleg tega se bodo skrbno upoštevali vsi drugi dejavniki, ki so po mnenju zadevne države članice pomembni za celovito in kakovostno presojanje presežene referenčne vrednosti. V tej zvezi se bodo zlasti upoštevala proračunska prizadevanja za povečanje ali ohranjanje visokih finančnih prispevkov zaradi pospeševanja mednarodne solidarnosti in doseganja ciljev evropske politike, zlasti evropskega združevanja, če ima to* škodljive učinke za rast in fiskalno obremenitev države članice.

Jasno se je treba izogniti novi določitvi maastrichtske referenčne vrednosti za primanjkljaj z izključitvijo določenih proračunskih postavk.

Če je na podlagi člena 104(6) Svet odločil, da obstaja čezmerni primanjkljaj v državi članici, se bodo v poznejših stopnjah postopka iz člena 104 upoštevali tudi "drugi pomembni dejavniki". Ne smejo pa se upoštevati na podlagi člena 104(12), tj. kadar Svet odloča, ali je država članica odpravila čezmerni primanjkljaj.

Te predloge je treba vključiti v Uredbo 1467/97.

3.4. Upoštevanje sistemskih pokojninskih reform

Svet se strinja, da je treba pozorno proučiti majhno preseganje referenčne vrednosti, ki odraža izvajanje pokojninskih reform z uvajanjem večstebnega sistema, ki zajema zakonsko določeni, v celoti kapitalsko financirani steber. Čeprav je izvajanje teh reform povezano s kratkoročnim poslabšanjem proračunskega položaja, se dolgoročna vzdržnost javnih financ jasno izboljša.

Komisija in Svet bosta pri vseh proračunskih ocenah v okviru postopka čezmernega primanjkljaja ustrezno upoštevala izvajanje teh reform.

Komisija in Svet bosta zlasti pri presojanju v skladu s členom 104(12), ali je bil čezmerni primanjkljaj odpravljen, ocenila gibanja višine primanjkljaja v okviru postopka, pri čemer bosta upoštevala tudi neto stroške reforme za steber, financiran s strani države. Neto stroški reforme se bodo upoštevali v prvih petih letih, potem ko država članica uvede kapitalsko financirano obvezno zavarovanje, ali pet let po letu 2004 v primeru držav članic, ki so takšen sistem že uvedle.

Upoštevanje bo regresivno, saj se bo v obdobju petih let upošteval 100-, 80-, 60-, 40- in nazadnje 20-odstotni delež neto stroškov reforme za steber, financiran s strani države.

3.5. Večja pozornost zadolženosti in vzdržnosti

Komisija mora v skladu z določbami Pogodbe preveriti upoštevanje proračunske discipline na podlagi meril za primanjkljaj in dolg. Svet se strinja, da je treba posvetiti več pozornosti zadolženosti in vzdržnosti ter ponovno poudarja potrebo po dovolj hitrem zmanjševanju javnega dolga pod 60 % BDP ob upoštevanju makroekonomskih razmer. Večji je delež dolga v primerjavi z BDP držav članic, bolj si morajo te prizadevati za njegovo hitro zmanjšanje.

Svet meni, da je treba okrepiti okvir za nadzorovanje dolga z uporabo koncepta "zadostnega zniževanja in dovolj hitrega približevanja referenčni vrednosti" za razmerje dolga v kvalitativnem smislu, pri čemer se upoštevajo makroekonomski pogoji in dinamika dolga, vključno s prizadevanji za doseganje ustreznih ravni primarnih presežkov, drugimi ukrepi za zniževanje bruto zadolževanja in strategijami za obvladovanje dolga. Svet bo v svojih mnenjih o programih stabilnosti in konvergence za države nad referenčno vrednostjo oblikoval priporočila glede dinamike zadolževanja.

V zvezi s tem ni potrebna nobena sprememba obstoječih uredb.

3.6. Podaljšanje rokov za sprejetje učinkovitih ukrepov

Svet meni, da je treba rok za sprejetje odločitve v skladu s členom 104(6) o obstoju čezmernega primanjkljaja podaljšati s treh na štiri mesece po preteku roka za proračunsko obvestilo. Svet nadalje meni, da se lahko časovni okvir za sprejetje učinkovitih ukrepov na podlagi priporočila za odpravo čezmernega primanjkljaja po členu 104(7) podaljša s štirih na šest mesecev, da jih bodo države članice lažje vključile v nacionalni proračunski postopek in pripravile bolj razčlenjen sveženj ukrepov. Tako bi se lahko pospešilo sprejetje svežnjev za odpravo čezmernega primanjkljaja, sestavljenih iz strukturnih ukrepov (v nasprotju s predvsem začasnimi). Poleg tega bi se zaradi daljših rokov lahko upoštevala posodobljena napoved Komisije, tako da bi se sprejeti ukrepi in večje spremembe pri pogojih rasti, ki bi lahko upravičili podaljšanje roka, ocenili skupaj. Iz istih razlogov je treba enomesečni rok, v katerem mora Svet sprejeti odločitev o uporabi člena 104(8) namesto člena 104(9), podaljšati na dva meseca in rok v členu 104(9) na štiri mesece.

Zaradi teh predlogov bi bilo treba spremeniti ustrezne člene v Uredbi 1467/97.

3.7. Začetni rok za odpravo čezmernega primanjkljaja

Svet je mnenja, da bi moral biti rok za odpravo čezmernega primanjkljaja praviloma leto dni po njegovi ugotovitvi, kar je običajno drugo leto po tem, ko se je pojavil. Sicer pa se Svet strinja, da je treba elemente, ki se upoštevajo pri določitvi začetnega roka za odpravo čezmernega primanjkljaja, bolje opredeliti, vključujejo pa naj zlasti skupno oceno vseh dejavnikov, navedenih v poročilu iz člena 104(3).

Države s čezmernim primanjkljajem bodo morale doseči minimalno referenčno letno fiskalno prizadevanje najmanj 0,5 % BDP, usklajeno s konjunktturnimi spremembami, brez enostranskih ukrepov; začetni rok za odpravo čezmernega primanjkljaja pa je treba določiti z upoštevanjem minimalnega fiskalnega prizadevanja. Če se izkaže, da je to prizadevanje zadostno za odpravo čezmernega primanjkljaja v letu, ki sledi njegovi ugotovitvi, začetnega roka ni treba določiti pozneje od tega leta.

Sicer pa se Svet strinja, da se v primeru posebnih okoliščin začetni rok za odpravo čezmernega primanjkljaja lahko določi eno leto pozneje, tj. drugo leto po njegovi ugotovitvi, kar je običajno tretje leto po tem, ko se je pojavil. Pri določanju obstoja posebnih okoliščin se bo upoštevala uravnotežena skupna ocena dejavnikov, navedenih v poročilu iz člena 104(3).

Začetni rok bo določen brez poseganja v upoštevanje sistemskih pokojninskih reform in brez poseganja v roke, ki se uporabljajo za nove in prihodnje države članice.

3.8. Sprememba rokov za odpravo primanjkljaja

Svet se strinja, da se lahko roki za odpravo primanjkljaja spremenijo in podaljšajo, če med postopkom čezmernega primanjkljaja nastopijo nepričakovane neugodne konjunktturne razmere z večjimi neugodnimi vplivi na proračun. Ponovitev priporočila iz člena 104(7) ali obvestila iz člena 104(9) Pogodbe je možna in se uporabi, če je zadevna država članica v skladu z začetnim priporočilom ali obvestilom sprejela učinkovite ukrepe. To je treba določiti v Uredbi 1467/97.

Države članice bi v tem primeru morale predložiti dokazila, da so na podlagi priporočil izvedle učinkovite ukrepe. Če so bili v odgovor na predhodna priporočila sprejeti učinkoviti ukrepi in nepredvidljiva gibanja v rasti upravičujejo spremembo rokov za odpravo čezmernega primanjkljaja, postopek ne bi prešel v naslednjo fazo. Napovedi glede rasti iz priporočila Sveta bi služile kot referenca, na podlagi katere bi se ocenila nepredvidljiva gibanja rasti.
